

Γιώργος Κεφαλάς
LL.M. mult., M.Sc.

Το παρόν σημείωμα επιχειρεί αφενός να εξηγήσει τις επιπτώσεις της υπ' αριθμ. 334/2016 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών επί της συλλογικής αγωγής των ενώσεων καταναλωτών επί των ατομικών περιπτώσεων μεμονωμένων δανειοληπτών και αφετέρου να αναδείξει τα κεντρικά σημεία του προβληματισμού των δανείων σε ελβετικό φράγκο, πώς αυτά αντιμετωπίζονται από τη πρόσφατη νομολογία και τις δυνατότητες ενίσχυσης της θέσης του ενάγοντος δανειολήπτη.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017

1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 334/2016 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΜΕΛΟΥΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

Από τις 24 Μαΐου 2016, οπότε και δημοσιεύθηκε η διαβόητη απόφαση υπ' αριθμ. 334/2016 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών επί της συλλογικής αγωγής που άσκησαν ενώσεις καταναλωτών κατά της τράπεζας «EUROBANK ERGASIAS» δυνάμει του άρθρου 10 παρ. 16 του νόμου 2251/1994 έχει μεσολαβήσει σχεδόν ένα ολόκληρο έτος, στη διάρκεια του οποίου σημειώθηκε πλήθος εξελίξεων επί του ζητήματος των δανείων σε ελβετικό φράγκο.

Κατά της απόφασης αυτής η εναγόμενη τράπεζα έχει ήδη ασκήσει έφεση, η συζήτηση της οποίας έχει προσδιορισθεί για τις 28.9.2017 ενώπιον του Εφετείου Αθηνών. Παράλληλα, έχει συζητηθεί συλλογική αγωγή και κατά άλλης τράπεζας που χορηγούσε κατά κόρον δάνεια σε ελβετικό φράγκο και αναμένεται η έκδοση απόφασης.

Ωστόσο, πολλοί λίγοι έχουν αντιληφθεί τις έννομες συνέπειες της ως άνω πρωτόδικης απόφασης. Ένα μεγάλο δε μέρος των δανειοληπτών πιστεύει ότι οι κρίσεις της ΠΠρΑθ 334/2016 επεκτείνονται αυτοδίκαια και επί της ατομικής τους περίπτωσης (στην περίπτωση που έχουν λάβει δάνειο από τη συγκεκριμένη τράπεζα), ενώ άλλοι αναμένουν ότι, σε συνέχεια αυτής, επίκειται νομοθετική ρύθμιση του έχοντος προσλάβει τεράστιες διαστάσεις προβλήματος των δανείων σε ελβετικό φράγκο.

Επ' αυτού πρέπει να γίνουν δύο επισημάνσεις:

- Η πρωτόδικη απόφαση 334/2016 ουδεμία έννομη συνέπεια επιφέρει στις ατομικές περιπτώσεις των δανειοληπτών σε ελβετικό φράγκο. Αποτελεί απλώς μία ακόμη θετική για τους δανειολήπτες απόφαση, την οποία οι τελευταίοι μπορούν να επικαλεσθούν στην προσπάθειά τους να αναδείξουν την καταχρηστικότητα του όρου περί καταβολής των δόσεων του δανείου τους δυνάμει της τρέχουσας κατά την ημέρα καταβολής συναλλαγματικής ισοτιμίας EUR/CHF.

- Ακόμη και στην περίπτωση που η απόφαση αυτή καταστεί τελεσίδικη, ήτοι οι ενώσεις καταναλωτών δικαιωθούν και ενώπιον του Εφετείου, ομοίως η κρίση του Εφετείου δεν θα έχει έννομες συνέπειες, με την

έννοια της δημιουργίας δεδικασμένου, επί των ατομικών περιπτώσεων. Το άρθρο 10 παρ. 1 του νόμου 2251/1994 ορίζει ότι «Οι έννομες συνέπειες που προκύπτουν από την απόφαση αυτή ισχύουν έναντι πάντων, και αν δεν ήταν διάδικοι». Ωστόσο, στην περίπτωση της συλλογικής δίκης οι επίμαχοι όροι κρίνονται *in abstracto*, δηλαδή αφηρημένα μόνον ως προς το περιεχόμενό τους, ανεξάρτητα από τις συγκεκριμένες συνθήκες κατάρτισης της εκάστοτε ατομικής σύμβασης. Και δίνουμε ένα απλό παράδειγμα: Μολονότι στην συλλογική δίκη κρίθηκε ως καταχρηστικός ο ως άνω όρος περί συναλλαγματικής ισοτιμίας, αν ο συγκεκριμένος υπάλληλος που εξυπηρέτησε τον ενάγοντα δανειολήπτη του είχε εξηγήσει τους κινδύνους που συνεπάγεται ένα δάνειο σε ελβετικό φράγκο παρέχοντας του και παραδείγματα αναφορικά με τη διακύμανση του ύψους της δόσης και του κεφαλαίου του σε περίπτωση διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας των δύο νομισμάτων, τότε θα κριθεί από το επιληφθέν δικαστήριο ότι, ναι μεν ο όρος είναι ως προς το περιεχόμενό του καταχρηστικός, ωστόσο στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν πρέπει να κριθεί ως τέτοιος, διότι ο προμηθευτής (η τράπεζα) παρέσχε στον καταναλωτή τις αναγκαίες προφορικές διευκρινήσεις που αίρουν την αδιαφάνεια του εν λόγω όρου της σύμβασης. Βέβαια, το ότι πράγματι εδόθησαν οι αναγκαίες διευκρινήσεις στον καταναλωτή θα πρέπει πλέον να το αποδείξει η εναγόμενη τράπεζα, ώστε να γίνεται λόγος για ένα μαχητό και δύσκολα ανατρέψιμο τεκμήριο περί της καταχρηστικότητας του όρου που συνεπάγεται η απόφαση επί της συλλογικής αγωγής.

Παράλληλα να σημειωθεί ότι κατά καιρούς υποβάλλονται στη Βουλή των Ελλήνων, ιδίως από βουλευτές της αντιπολίτευσης, ερωτήματα σχετικά με τις προθέσεις και τα σχέδια της Κυβέρνησης για την εύρεση λύσης στο κοινωνικό αυτό πρόβλημα. Αλλά μέχρι σήμερα ουδεμία νομοθετική πρωτοβουλία έχει υπάρξει για το εν λόγω ζήτημα, ούτε επίκειται στο άμεσο μέλλον. Συνεπώς, μόνη διέξοδος για τους δανειολήπτες, που βλέπουν το κεφάλαιο και τις δόσεις των δανείων τους να έχουν αυξηθεί, αποτελεί η προσφυγή στα δικαστήρια με την άσκηση ατομικών αγωγών. Στο πλαίσιο της διαδικασίας της συλλογικής αγωγής προβλέπεται δυνατότητα – και όχι υποχρέωση – του Υπουργού Ανάπτυξης να καθορίσει με απόφαση του τους όρους και τις προϋποθέσεις προσαρμογής της συναλλακτικής συμπεριφοράς των προμηθευτών, ήτοι των τραπεζών, αυτό ωστόσο προϋποθέτει το αμετάκλητο των εν λόγω αποφάσεων, ήτοι να έχει εκδοθεί απόφαση του Αρείου Πάγου ή να έχει παρέλθει η προθεσμία της αναίρεσης, ήτοι της προσφυγής ενώπιον του Αρείου Πάγου.

2. ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΕΛΒΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΤΙΚΡΟΥΣΗΣ ΤΟΥΣ.

I. Αναφορικά με το νόμισμα της οφειλής του δανειολήπτη.

Ένα από τα πλέον κρίσιμα ζητήματα για την έκβαση των υποθέσεων των δανείων σε ελβετικό φράγκο είναι το ζήτημα ποια είναι τελικώς η οφειλή του δανειολήπτη στις περιπτώσεις αυτές. Συγκεκριμένα, ο δανειολήπτης οφείλει να καταβάλει ελβετικά φράγκα, τα οποία αγοράζει κατ' ουσίαν την ημέρα πληρωμής εκάστης δόσης με ευρώ βάσει της τρέχουσας την ημέρα εκείνη συναλλαγματικής ισοτιμίας (ρήτρα συναλλάγματος), ή οφείλει να καταβάλει ευρώ, το ποσό των οποίων απλώς υπολογίζεται βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας των δύο νομισμάτων κατά την ημέρα πληρωμής εκάστης δόσης (ρήτρα σε αξία συναλλάγματος)¹;

¹ Βλ. για τη διάκριση ΠΠρΑθ 663/2017 (αδημ.) με περαιτέρω παραπομπές σε Σταθόπουλο, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, έκδοση 4^η, Αθήνα 2004, σελ. 630-631 και ΠΠρΘεσ 2134/2016 (αδημ.): «Ρήτρα ξένου νομίσματος ή συναλλάγματος είναι η συμφωνία ότι, αντί του εγχώριου νομίσματος, το οποίο έχει συμφωνηθεί να συνιστά την αντιπαροχή, θα καταβάλλεται ένα ποσό αλλοδαπού νομίσματος ή συναλλάγματος, ενώ ρήτρα αξίας ξένου νομίσματος ή

Η διάκριση έχει σημασία, διότι οι αποφάσεις που κρίνουν ότι πρόκειται για ρήτρα συναλλάγματος, αρνούνται ήδη να ελέγξουν τον επίμαχο όρο ως καταχρηστικό (έτσι η ΠΠρΑθ 663/2017, η οποία έκρινε ότι η οφειλή είναι σε ελβετικά φράγκα και απέρριψε την αγωγή), διότι κρίνουν ότι ο όρος αυτός επαναλαμβάνει αυτούσια τη διάταξη του άρθρου 291 του Αστικού Κώδικα, η οποία ορίζει ότι «Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή σε ξένο νόμισμα που πρέπει να πληρωθεί στην Ελλάδα, ο οφειλέτης, αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, έχει δικαίωμα να πληρώσει σε εγχώριο νόμισμα με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στον χρόνο και τον τόπο της πληρωμής». Και Γενικός όρος συναλλαγών (ΓΟΣ) που επαναλαμβάνει διάταξη του δικαίου δεν δύναται να είναι καταχρηστικός κατά την Οδηγία 93/13/ΕΟΚ. Για να υπάρχει ταύτιση ανάμεσα στον όρο των δανειακών συμβάσεων και την ως άνω διάταξη, πρέπει ωστόσο να κριθεί ότι το νόμισμα της οφειλής είναι το ελβετικό φράγκο και όχι το ευρώ.

Στο σημείο αυτό οι δανειολήπτες μπορούν να αξιοποιήσουν μία σημαντική κρίση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί υπόθεσης αχθείσας ενώπιον του ΔΕΕ, ο Γενικός Εισαγγελέας, εξετάζοντας τη φύση του εν λόγω προϊόντος, έκρινε ότι στη σύμβαση δανείου σε ξένο νόμισμα διακρίνεται το νόμισμα πληρωμής, ήτοι το ημεδαπό νόμισμα (στην εν λόγω υπόθεση ήταν το ουγγρικό φιορίνι), από το νόμισμα υπολογισμού της αξίας, ήτοι το ξένο νόμισμα (στην εν λόγω υπόθεση ήταν το ελβετικό φράγκο). Καταλήγει ο Γενικός Εισαγγελέας ότι «τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά αφορούν μάλλον δάνειο το οποίο χορηγήθηκε από την τράπεζα σε καταναλωτή και συνομολογήθηκε με νόμισμα υπολογισμού της αξίας του κεφαλαίου και των δόσεων το ελβετικό φράγκο, ενώ νόμισμα πληρωμής είναι το ουγγρικό φιορίνι».

Πέραν της ως άνω σημαντικής νομολογιακής κρίσης, το γεγονός ότι ο δανειολήπτης έλαβε το δάνεισμα σε ευρώ, για την αγορά κατοικίας στην Ελλάδα, ότι δεν διαθέτει εισοδήματα ή καταθέσεις σε ελβετικό φράγκο, ότι ανέκαθεν κατέβαλλε τις δόσεις του δανείου σε ευρώ πρέπει να βαρύνουν στην κρίση του δικαστηρίου, ώστε να καταλήξει ότι η πραγματική ροή χρήματος είναι σε ευρώ.

Μία εναλλακτική γνώμη που έχει προταθεί είναι να θεωρηθεί ότι με τον όρο που υπάρχει στις συμβάσεις δανείων σε ελβετικό φράγκο συμφωνήθηκε ο δανειολήπτης να καταβάλλει τις δόσεις του διαζευκτικά είτε σε ευρώ είτε σε ελβετικό φράγκο (*διαζευκτική ενοχή*) και, συνεπώς, απόκειται στον δανειολήπτη να επιλέξει το νόμισμα της οφειλής του. Περαιτέρω, εφόσον ο δανειολήπτης καταβάλλει τις δόσεις του σε ευρώ, πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει επιλέξει ως νόμισμα της οφειλής του το ευρώ και, ως εκ τούτου, πρόκειται πλέον για οφειλή σε ευρώ. Ωστόσο, συχνά τα δικαστήρια απορρίπτουν τον ισχυρισμό αυτόν, δεχόμενα ότι έχει συμφωνηθεί οφειλή σε ελβετικό φράγκο με απλή παροχή της δυνατότητας στον δανειολήπτη να καταβάλλει τη δόση του σε ευρώ προς διευκόλυνσή του (*διαζευκτική ευχέρεια*).

Άλλωστε, ο έλεγχος διαφάνειας ενός ΓΟΣ (κατά πόσον δηλαδή αυτός είναι σαφής, ορισμένος και κατανοητός) πρέπει να συνεπάγεται σε κάθε περίπτωση τον έλεγχό του ως προς την καταχρηστικότητα, ακόμη δηλαδή και στην περίπτωση που επαναλαμβάνει διάταξη του ενδοτικού ή αναγκαστικού δικαίου όπως την προαναφερθείσα ΑΚ 291². Κατά τούτο έσφαλε η πρόσφατη ΠΠρΑθ 663/2017, η οποία

συναλλάγματος είναι η συμφωνία ότι η αντιπαροχή θα εκπληρώνεται στο ίδιο μεν νόμισμα με την παροχή, αλλά κατά ποσό που θα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη ποσότητα συγκεκριμένου ξένου νομίσματος με την αξία που θα έχει αυτό κατά τον χρόνο εκπλήρωσης της αντιπαροχής».

² Βλ. ΤριμΕφΘράκης 24/2017 (αδημοσίευτη): «Όμως ο χαρακτήρας κάποιου συμβατικού όρου ως δηλωτικού αναιρείται στις περιπτώσεις που το περιεχόμενό του δεν είναι κατανοητό και βέβαιο, αλλά ασαφές και αμφισβητούμενο, κατά τρόπο ώστε να μην προκύπτει η υποχρέωση ή ευθύνη που αναλαμβάνει ο καταναλωτής

δεχόμενη ότι ο προσβαλλόμενος ΓΟΣ ταυτίζεται με τη διάταξη του αστικού κώδικα δεν προέβη καν σε έλεγχο καταχρηστικότητας, απορρίπτοντας άνευ ετέρου την αγωγή του δανειολήπτη.

II. Αναφορικά με την υποχρέωση της Τράπεζας προς ενημέρωση του δανειολήπτη σχετικά με τον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Σύμφωνα με το ισχύον κατά την περίοδο χορήγησης των δανείων σε ελβετικό φράγκο νομοθετικό πλαίσιο, ήτοι κατά τα έτη 2006-2009, οι υπάλληλοι της τράπεζας όφειλαν να ενημερώνουν τους δανειολήπτες α) σχετικά με τον κίνδυνο από ενδεχόμενη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας και β) σχετικά με τη δυνατότητα και το κόστος χρησιμοποίησης τεχνικών κάλυψης του κινδύνου από την ενδεχόμενη μεταβολή της συναλλαγματικής ισοτιμίας ή και των επιτοκίων (βλ. περ. x και xi του άρθρου 2 της ΠΔ/ΤΕ 2501/2002).

Στο σημείο αυτό προκύπτουν για τον δανειολήπτη αποδεικτικές δυσχέρειες, διότι εναπόκειται σε αυτόν να αποδείξει στο δικαστήριο ότι η τράπεζα δεν τον ενημέρωσε για τον συναλλαγματικό κίνδυνο βάσει του γενικού δικονομικού κανόνα ότι το βάρος απόδειξης φέρει ο ενάγων. Στην καλύτερη περίπτωση, κατά την κατάρτιση του δανείου ο δανειολήπτης συνοδεύεται από πρόσωπο που δεν είναι διάδικος και το οποίο μπορεί στη δίκη να βεβαιώσει όσα διημείφθησαν κατά την υπογραφή της κρίσιμης δανειακής σύμβασης. Αξιοποίησης μπορούν να τύχουν και τα ίδια τα έγγραφα των τραπεζών που χορηγούσαν τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο, από τα οποία προκύπτει ξεκάθαρα ο τρόπος προώθησης των εν λόγω προϊόντων υπερτονισμός του χαμηλού επιτοκίου του εν λόγω δανείου (και μάλιστα με παραδείγματα) και υποτίμηση του συναλλαγματικού κινδύνου (αναφορά σε πιθανότητα επέλευσης μικρής ζημίας που δεν πρέπει να ανησυχεί τους δανειολήπτες). Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αναδειχθούν τα κίνητρα των τραπεζών για την προώθηση των δανείων σε ελβετικό φράγκο και το όφελος που οι ίδιες είχαν από τη μορφή αυτή δανεισμού, καθώς και τα κίνητρα των υπαλλήλων των τραπεζών που εισέπρατταν αντίστοιχες προμήθειες. Διότι, ελλείψει σχετικών ισχυρισμών των εναγόντων, τα δικαστήρια εστιάζουν στο επιτοκιακό όφελος που είχαν οι δανειολήπτες.

Στο πεδίο αυτό (της υποχρέωσης της τράπεζας προς ενημέρωση), εξαιρετικά διαφωτιστική υπήρξε η υπ' αριθμ. 1484/2017 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία έκρινε ότι η πληροφόρηση του δανειολήπτη για τον συναλλαγματικό κίνδυνο πρέπει να γίνεται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και να περιλαμβάνει ειδικές πληροφορίες, ώστε να μπορεί να γίνει αντιληπτή η πιθανή εξέλιξη του δανείου και οι εγγενείς σε αυτό κίνδυνοι, και μάλιστα να συνοδεύεται από δύο τουλάχιστον παραδείγματα σχετικά με την επίδραση της διακύμανσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας στο ύψος των

σύμφωνα με τη σχετική ρήτρα και να επιβάλλεται η εξέταση της ισχύος της υπό το πρίσμα της αρχής της διαφάνειας». Αντίστοιχα και τα όσα αναφέρει ο Βενιέρης, Δικαστικός έλεγχος ΓΟΣ που επαναλαμβάνει κατά περιεχόμενο μία νομοθετική διάταξη (άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ), ΧρΙΔ 2015, 704: «Ακόμα και αν ορισμένος ΓΟΣ εμπίπτει στην εξαίρεση που εισάγει το άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ ως εισάγων αναγκαστικού δικαίου διάταξη η οποία συνάδει με τον τύπο καταναλωτικής σύμβασης, δεν εξαιρείται του ελέγχου κατά την αρχή της διαφάνειας. Αντιθέτως, εφαρμόζεται η αρχή της διαφάνειας και μάλιστα με πιο αυστηρό τρόπο, καθώς η ένταξη διατάξεων στην καταναλωτική σύμβαση κατ' επιλογή του προμηθευτή χρήζει μεγαλύτερης προσοχής. Η ένταξη αυτή, όπως ήδη αναφέρθηκε, γίνεται μονομερώς από τον προμηθευτή και μάλιστα χωρίς τα εχέγγυα που παρέχει ο νομοθέτης. Συνεπώς, και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες γίνεται δεκτή η ενεργοποίηση της εξαίρεσης εφαρμογής της Οδηγίας κατά το άρθρο 1 παρ. 2 αυτής, η αρχή της διαφάνειας διέπει και τον εξαιρούμενο ΓΟΣ. Με άλλα λόγια, η εξαίρεση του άρθρου 1 παρ. 2 της παραπάνω Οδηγίας δεν καταλαμβάνει την εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας που διέπει όλο το δίκαιο καταναλωτή. Ο δικαστής υποχρεούται σε κάθε περίπτωση να ελέγξει αν έχει τηρηθεί η επιταγή της διαφάνειας και να εξετάσει, αν η ένταξη μέσω του ΓΟΣ μιας διάταξης αναγκαστικού δικαίου έχει γίνει κατά τις προϋποθέσεις της διαφάνειας που εφαρμόζεται στο δίκαιο του καταναλωτή».

δόσεων και του κεφαλαίου του δανείου και, βάσει των σκέψεων αυτών, έκανε δεκτή την αίτηση δικαστικής προστασίας του δανειολήπτη.

Άλλες περιστάσεις όπως το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα των εναγόντων επίσης λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από το δικαστήριο. Διότι είναι πράγματι εύλογο άλλη τύχη να έχει η αγωγή ενός οικονομολόγου που ισχυρίζεται ότι δεν του εξηγήθηκε ο συναλλαγματικός κίνδυνος και διαφορετική ενός ανθρώπου που η μόρφωση και το επάγγελμά του ουδόλως σχετίζονται με την οικονομία και την αγορά. Εν ολίγοις, το κρίσιμο είναι να πεισθεί ο δικαστής ότι οι ενάγοντες δεν είχαν αντιληφθεί, λόγω της αδυναμίας τους να κατανοήσουν τα σχετικά ζητήματα και της μη ενημέρωσής τους από τους υπαλλήλους της εναγόμενης τράπεζας, ότι η οφειλή τους θα προσδιορίζεται βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας EUR/CHF και ότι αυτή είναι αδύνατον να παραμείνει σταθερή.

Μία σημαντική παρατήρηση, ωστόσο, είναι ότι οι εκδοθείσες έως σήμερα αποφάσεις των δικαστηρίων έχουν εκδοθεί υπό το καθεστώς του προϊσχύσαντος Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπου η συζήτηση γινόταν προφορικά ενώπιον του δικαστηρίου και εξετάζονταν μάρτυρες, συνήθως ένας από κάθε πλευρά. Σε αυτό το πλαίσιο, ο μάρτυρας της τράπεζας ήταν συνήθως καλύτερα «προετοιμασμένος», ενώ αντίθετα ο μάρτυρας του δανειολήπτη συχνά υπέπιπτε σε λάθη και ιδίως σε αντιφάσεις, που απέληγαν τελικώς εις βάρος του διαδίκου δανειολήπτη. Υπό τον νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ωστόσο, η όλη διαδικασία διεξάγεται αποκλειστικά με έγγραφα, πράγμα που είναι ακόμη άγνωστο αν θα αποβεί υπέρ ή σε βάρος του δανειολήπτη. Πάντως τα ως άνω φαινόμενα μαρτυριών που απέληγαν εις βάρος του δανειολήπτη τουλάχιστον θα εκλείψουν.

3. ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω ήδη εκκρεμούν οι αποφάσεις επί συλλογικών αγωγών κατά άλλων τραπεζών πέραν της ήδη εκδοθείσας κατά της τράπεζας «EUROBANK ERGASIAS». Παράλληλα, επίκειται τον Σεπτέμβριο του 2017 η εκδίκαση της έφεσης της «EUROBANK ERGASIAS» κατά της υπ' αριθμ. 334/2016 απόφασης του ΠΠρΑθ. Παράλληλα, όλως προσφάτως εκδόθηκε η πρώτη εφετειακή απόφαση επί ατομικής αγωγής, η οποία εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που είχε κάνει δεκτή την αγωγή του δανειολήπτη (ΤριμΕφΘράκης 24/2017). Ενδιαφέρον στην εν λόγω απόφαση προκαλεί το γεγονός ότι το Εφετείο Θράκης δεν υιοθέτησε το πρότυπο του απρόσεκτου μεν ως προς την ενημέρωση αλλά διαθέτοντος τη μέση αντίληψη καταναλωτή, που παραδοσιακά ακολουθεί ο Άρειος Πάγος, αλλά απέβλεψε στον έχοντα τη συνήθη πληροφόρηση, εύλογα προσεκτικό και ενημερωμένο καταναλωτή. Η υιοθέτηση βέβαια ενός πιο αυστηρού προτύπου μέσου καταναλωτή είναι σαφές ότι είχε και άμεσο αντίκτυπο επί της κρίσης της εν λόγω απόφασης, αφού βάσει του προτύπου που υιοθέτησε αξιώνεται από τον καταναλωτή μεγαλύτερη προσοχή και διά ιδίας προσπάθειας πληροφόρηση σχετικά με τις συναλλαγές στις οποίες προβαίνει.

Θετική, ωστόσο, εξέλιξη για τους δανειολήπτες ελβετικού φράγκου αποτελεί η πλέον πρόσφατη απόφαση υπ' αριθμ. 1611/2017 του Εφετείου Αθηνών, του μεγαλύτερου στην επικράτεια, η οποία αναμφισβήτητα θα ασκήσει σημαντική επιρροή στις κρίσεις και των λοιπών δικαστηρίων. Το Εφετείο Αθηνών απεφάνθη ότι ο όρος περί συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι ασαφής και αόριστος και ως εκ τούτου αδιαφανής, ενώ τόνισε και τον επενδυτικό χαρακτήρα του εν λόγω δανειακού προϊόντος που καθιστούσε ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη πλήρους και ειδικής ενημέρωσης του δανειολήπτη από τους υπαλλήλους της Τράπεζας κατά την υπογραφή της σύμβασης δανείου. Ακολούθησαν θετικές αποφάσεις των

Πρωτοδικείων Ναυπλίου και Πειραιά³ που δικαίωσαν τους ενάγοντες δανειολήπτες με σκεπτικό αντίστοιχο με την απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παράλληλα ενδιαφέρον παρουσιάζει και μία πτυχή που δεν έχει ακόμη αχθεί και κριθεί από τα δικαστήρια και η οποία πρέπει να αξιοποιηθεί στο μέλλον από τους δανειολήπτες. Αυτή είναι η στήριξη του αιτήματος για αναπροσαρμογή της δανειακής τους σύμβασης στην άνευ προηγουμένου και παρατεταμένη οικονομική κρίση, για δανειολήπτες των οποίων το εισόδημα έχει μειωθεί δραματικά⁴.

Στο ζήτημα των δανείων σε ελβετικό φράγκο, η νομολογία μας εμφανίζεται ακόμη διχασμένη, αποκρυσταλλώνονται όμως πλέον συγκεκριμένες τάσεις και αναδεικνύονται τα σημεία στα οποία ο καταναλωτής που επιθυμεί να επιτύχει την καταβολή με μία πιο ευνοϊκή ισοτιμία οφείλει να εστιάσει. Μία ένδειξη για το προς ποια κατεύθυνση τελικά θα οδηγηθούν τα δικαστήριά μας θα έχουμε όταν εκδοθούν οι πρώτες εφετειακές αποφάσεις, ιδίως επί των συλλογικών αγωγών κατά των τραπεζών. Με τη νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος να φαντάζει «ευσεβής πόθος» των καταναλωτών και «αντιπολιτευτική κορώνα» των εκάστοτε διεκδικούντων την εξουσία, η προσφυγή στην ελληνική δικαιοσύνη παραμένει μονόδρομος, το αποτέλεσμα δε μίας τέτοιας προσφυγής ακόμη αμφίβολο.

³ Πρόκειται για τις αποφάσεις υπ' αριθμ. 286 και 456/2017 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ναυπλίου και την απόφαση υπ' αριθμ. 1911/2017 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πειραιά.

⁴ Χασάπης, Δάνεια σε ελβετικό φράγκο, Νομική Βιβλιοθήκη 2016, σελ. 359.